

priemonių ir tinkamai investuos į mokslinius, tyrimus, mokymus, standartų ir naujų paslaugų kūrimą. Tai gali sukelti staigius pasaulinio masto ekonominės ir mokslinės pusiausvyros pokyčius. Tai iššūkis, kurį Europai teks atremti.

3.5.3 Galiausiai, daiktų internetas įkūnija fizinio ir skaitmeninio pasaulio, realaus ir virtualaus prado susiliejimą. Protingi daiktai (angl. *smart objects*) įsiterps į aplinkos tinklą, kuriame jie bus visateisiai dalyviai ir ten užims daug svarbesnę vietą nei

Web 2.0 tinkle, kuriame dalyvauja žmonės ir kuris išlies į aukštesnės pakopos ir didesnio masto tinklą.

3.5.4 Galiausiai, naujas tinklas sukels valdymo problemų dėl savo masto ir naujo turinio, prireiks šimtų milijardų naujų vardų ir naujų visuotinių normų, kurias reikės taikyti. Šiuo metu RDA reguliuojamas privačiais standartais ir komerciniais santykiais naudojant pasaulinį elektroninį produkto kodą (EPC), tačiau ar šis sprendimas išliks toks pat tinkamas sparčiai vystantis ateities internetui?

2008 m. rugsėjo 18 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Kūrinių platinimo prijungties režimu bendrojoje rinkoje

COM(2007) 836 galutinis

(2009/C 77/16)

Europos Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2008 m. sausio 3 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl kūrinių platinimo prijungties režimu bendrojoje rinkoje.

Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2008 m. liepos 16 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Daniel Retureau.

447-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2008 m. rugsėjo 17–18 d. (2008 m. rugsėjo 18 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 115 narių balsavus už, 1 — prieš ir 5 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Vartotojų teisės

1.1.1 EESRK pritaria aukšto lygio vartotojų apsaugai. Todėl jis laukia, kada bus paskelbtos Gairės informacinės visuomenės paslaugų vartotojams ir naudotojams.

1.1.2 EESRK nuomone, šiose gairėse turėtų būti būtinai aptariami šie klausimai:

- Užtikrinti tinklo neutralumą, kad vartotojams būtų lengviau pasirinkti;
- Užtikrinti tinkamą asmens duomenų apsaugą ir aukštą elektroninės prekybos aplinkos saugumą;
- Padėti parengti savanoriškas normas ir kurti el. prekybos patikimumo ženklus;

— Nustatyti, kaip vartotojų teisės taikomos skaitmeninėje aplinkoje, pirmiausia prieigos teisių, universaliųjų paslaugų ir apsaugos nuo nesąžiningos komercinės veiklos srityse;

— Nustatyti interneto paslaugų kokybės parametrus;

— Sukurti paprastą europinę internetinę formą, skirtą informuoti apie nesąžiningą veiklą;

— Įdiegti internetinę neteisminio ginčų sprendimo sistemą.

1.2 Sąveikumas

1.2.1 EESRK nori pabrėžti, kad sąveikumas yra esminės ekonominės svarbos veiksnys ir atkreipia dėmesį į tai, kad atviros normos vaidina svarbiausią vaidmenį norint užtikrinti sveikumą bei saugumą ir patikimumą.

1.2.2 Nesant sąveikumo Europos visuomenės prieiga prie technologijų, paslaugų ir turinio yra ribota, verčia juos mokėti didesnes kainas už įrangą ir kartu riboja tokių prietaisų pasirinkimą; dėl to žmonės yra priversti ieškoti nelegalių būdų, nes kai kurios suinteresuotos šalys pasinaudoja nebūtinais techniniais skirtumais, kad sukurtų monopolistines rinkas.

1.2.3 EESRK mano, kad europinė skaitmeninių teisių valdymo technologijų (DRM) ⁽¹⁾ koncepcija yra ne tokia naudinga kaip atrodytu; ji sukelia daugiau problemų nei išsprendžia ir kai kuriems kūrėjams gali užkirsti kelią platinti turinį internete; be to, turinio rinka jau yra pasaulinio masto, kaip paaiškėjo iš skirstymo į zonas praktikos, kuri riboja naudotojų laisvę.

1.3 Komitetas mano, kad beveik anarchiškas visų skaitmeninių laikmenų rūšių ir atminties įtaisų apmokestinimas rodo, kad tarp valstybių narių yra didelių skirtumų, kurie lemia svarbiausius rinkos iškraipymus.

1.4 Nusikalstamos priemonės ir išimtinės procedūros, įgyvendintos Olivennes pasiūlyme Prancūzijoje, gerokai viršija PPO reikalavimus, nustatytus 1994 m. Marakešo susitarime. Kaip nurodė Teisingumo Teismas *Promusicae* sprendime, renkantis metodus autoriaus teisių įgyvendinimui užtikrinti turi būti laikomasi proporcingumo principo ir būtina rasti tinkamą pusiausvyrą tarp teisių, laisvių ir statomų į pavojų interesų.

1.5 Todėl EESRK laukia Komisijos planuotos rekomendacijos dėl kūrybinio turinio platinimo prijungties režimu, kad galėtų pateikti konkrečias pastabas dėl skaidrumo (ženklavimo) ir naujų skaitmeninių teisių kūrimo ir valdymo formų Europos lygiu, naujoviškų kūrybinio turinio platinimo prijungties režimu sistemų skatinimo ir paramos jas įgyvendinant bei tirti veiksmingiausias priemones nelegalių kopijų komerciniais tikslais gamybai ir visų formų piratavimui nutraukti.

2. Komisijos pasiūlymas

2.1 Pagrindiniai Komisijos komunikato aspektai ir klausimai, skirti:

- reguliuoti ir suderinti Europos kūrybinio turinio platinimo prijungties režimu rinką;
- sukurti Europos autorių teises ir gretutines teises, daugiateritorinę teisių licencijavimą ir didesnę teisių, susijusių su literatūros ir meno kūrinių nuosavybės teise, apsaugą;
- Sukurti sąveikią Europos skaitmeninių teisių valdymo technologiją, tinkančią atitinkamiems laikmenų prietaisams, pirmiausia turiniui platinti prijungties režimu;
- Užtikrinti ryšių ir finansavimo priemonių saugumą, kovą su piratavimu ir sukčiavimu, kad sustiprėtų pasitikėjimas skaitmenine ekonomika ir išaugtų internetinių paslaugų mastas.

⁽¹⁾ Skaitmeninių teisių valdymas — politiškai teisinga sąvoka reiškia programinę įrangą arba techninius prietaisus, užkertančius kelią kopijuoti.

— didžiausia problema ateityje neabejotinai bus susijusi su kopijavimu asmeniniais tikslais, dėl kurio Europoje kyla daug prieštaravimų, nes šios srities teisės aktai skirtingose ES valstybėse narėse nėra suderinti.

2.2 Pagal 41 puslapio apimties Komisijos specialistų darbo dokumentą, kuris skelbiamas atskirai nuo komunikato ir yra tik anglų kalba ⁽²⁾, tarptautinis internetinio ryšio pobūdis ir nauji verslo modeliai, kurių reikalauja naujos technologijos, reiškia, kad ES politika turėtų skatinti greitai ir veiksmingai diegti naujus verslo modelius, kad prijungties režimu būtų kuriamas europinis turinys ir žinios. Atsižvelgdama į tai, Komisija nustatė, kad „prijungties režimu platinamas kūrybinis turinys“ tai — turinys ir paslaugos, kaip antai audiovizualinė laikmena prijungties režimu (filmai, televizija, muzika ir radijas), žaidimai prijungties režimu, internetinė leidyba, mokomasis turinys bei vartotojų kuriamas turinys, pavyzdžiui, socialiniai tinklai, blogai, kt.

2.3 Pagrindinis tikslas, kuris jau buvo nurodytas dokumente *i2010* ⁽³⁾, — sukurti bendrą Europos informacinę erdvę. Šiame dokumente nurodytos problemos vis dar yra, o kartu technologinės platinimo platformos vis įvairėja ir gausėja.

2.4 Kalbant apie pasitikėjimo skaitmenine ekonomika problemą, nuolat kyla klausimas dėl kompiuterinės įrangos, paslaugų ir platformų sąveikumo, ir kai kas mano, kad tiesioginio (P2P) arba BitTorrent keitimosi rinkmenomis sistemų laikymas nusikalstamomis ir drakoniškų priemonių intelektinės nuosavybės teisėms apginti taikymas neskatina nepadaeda didinti pasitikėjimą. Tokia nuostata yra teisinga ir dėl to, kad vartotojų kuriamo turinio protrūkis, kuris suteikia tokių vartotojų vaidmeniui skaitmeninėje ekonomikoje naują mastą, iškėlė viešajai politikai įvairiose srityse, pavyzdžiui, pasitikėjimo ir saugumo, nemažai iššūkių.

2.5 Vartotojų organizacijos griežtai kritikuoja skaitmeninių teisių valdymą, nes jų manymu, tai pažeidžia pagrindines vartotojų teises. Tai taip pat kelia pavojų duomenų apsaugai ir naudotojams nėra lengva valdyti. Kai kurie šios pramonės atstovai gina DRM teigdami, kad su sąveikumu susijusias problemas lemia produktų gamintojai ir programinės įrangos kūrėjai.

2.6 Pasaulinėje rinkoje nacionalinės rinkos operatoriai susiduria su didele kalbų įvairove ir tam tikrų rinkų ribotomis galimybėmis bei nacionalinių licencijavimo taisyklių skirtumais. Interneto paslaugų teikėjai (IPT) pritaria daugelyje teritorijų galiojančioms licencijoms ir taisyklėms, tačiau kitos pramonės šakos labai prieštarauja šiam požiūriui. Nacionalinės licencijos padėtų užtikrinti, kad autoriams būtų geriau atlyginama; nors daug su autorių teisėmis susijusių mokesčių surinkimo agentūrų veikia daugiau nei vienoje šalyje. Be to, muzikos organizacijos ir judriojo ryšio tinklo operatoriai norėtų, kad teisių atgavimo procesas būtų supaprastintas.

⁽²⁾ COM(2007) 836 galutinis, Brussels, 2008 1 3, SEC(2007) 1710 Komisijos tarnybų darbinis dokumentas.

⁽³⁾ „i2010 — Europos informacinė visuomenė augimui ir užimtumui skatinti“ (COM(2005) 229, galutinis).

2.7 IPT taip pat kritiškai vertina mokesčių už kopijavimą asmeniniais tikslais surinkimo sistemų, kurios tampa vis didesne našta ir sudėtingesnės bei brangesnės, skirtumus. IPT taip pat abejoja šių sistemų nauda, kai kalbama apie DRM.

2.8 Prijungties režimu platinamų kūrinių trūkumas, rinkos susiskaidymas ir didelė sutarčių, skirtų skirtingam panaudojimui, įvairovė kliudo greitam kūrinių patalpinimui internete ir stabdo paslaugų plėtojimą.

2.9 Komisijos darbo dokumente pateiktos dviejų konsultacijų išvados, kurios rodo, kad skirtingi suinteresuoti subjektai laikosi skirtingų pozicijų. Vis tik Komisija norėtų toliau vystyti (prieštarinėjamas) licencijų galiojančių daugelyje teritorijų išdavimo ir „europinių autorių teisių“ sritis, pirmiausia vis dažniau taikyti sąveikią DRM technologiją ir siekti sukurti tikrą Europos rinką, aprėpiančią įvairias kultūras.

2.10 Siekiama užtikrinti, kad Europos kūrybinio turinio platinimo prijungties režimu rinka (apimanti muziką, filmus, žaidimus, kt.) iki 2010 m. išaugtų keturis kartus ir atneštų pajamas, kurios nuo 1.8 mln. eurų 2005 m. išaugtų iki 8,3 mlrd. eurų.

3. Pastabos

3.1 Komitetas puikiai suvokia, kad internetas suteikia galimybę rinkti ir platinti skaitmenine forma prekes ir paslaugas taikant metodus, kurie pažeidžia kūrybinio turinio autorių ir platintojų platinimo prijungties režimu nematerialios nuosavybės teises, braunasi į žmonių privatų gyvenimą ir plinta naujų formų sukčiavimas, darantis poveikį įmonėms ir asmenims.

3.2 Šiuolaikinė muzika ir vis dažniau audiovizualiniai kūriniai bei visų rūšių programinė įranga yra kūriniai, kurie dažniausiai būna platinami nelegaliai. Šis reiškinys itin paplito tuo metu, kai platintojai nepasiūlė jokio verslo modelio, pagal kurį būtų galima atsižvelgti į naujas galimybes dėl nematerialių nuosavybės teisių pažeidimo. Reikėjo paauglius parengti, kaip naudotis internetu, tačiau nė viena institucija nesiėmė iniciatyvos ir toks mokymas toliau vyksta visiškai netinkamai.

3.3 Pradinė reakcija kartais būdavo kraštutinė, o kartais, kur kas rečiau, negriežta. Apskritai, platintojai įdiegė kopijavimo apribojimo mechanizmą (vadinamąjį DRM), kartu su prašymais teisių turėtojams skirti finansinę kompensaciją ir atgrasančio pobūdžio baudžiamosiomis priemonėmis, tačiau, iš esmės, jų taikyti neįmanoma dėl sukčiavimo masto, išskyrus masinio klastojimo atvejus, dažniausiai Rytų Europoje ir Azijoje. Nedidelis skaičius žmonių buvo sučiupti siekiant atgrasančio poveikio, tačiau šio poveikio neįmanoma įvertinti, nes trūksta nepriklausomų tyrimų ir tikroviškų duomenų apie tokio klastojimo daromą žalą.

3.4 Tačiau Komitetas reiškia yra šiek tiek nustebęs dėl Komisijos pasiūlymo sukurti „europietišką“, sąveikias DRM sistemas, skirtas prijungties režimu platinamam turiniui. Kalbant apie muziką, milijonai dainų jau dabar yra komerciniuose tinklalapiuose ir be DRM sistemų; tikimasi, jog laikui bėgant ši tendencija išnys. Platinimo bendrovės kuria įvairias šios kategorijos

turinio platinimo sistemas, įskaitant galimybes tiesiogiai klausytis kūrinių jų neįsirašant arba užsiregistruojant, kad būtų galima parsisiųsti tam tikrą skaičių kūrinių, nepatiriant jokių išlaidų, kompensuojamų „privaloma“ reklama ir kt.

3.5 Judriojo ryšio priemonių ar netgi terminalų fizinės apsaugos mechanizmai dabar laikomi kliūtimis „sąžiningai naudotis“, o ne veiksminga apsauga nuo piratavimo; Jie taip pat gali lemti antikonkurencinę vertikalų integraciją (tinklavietės, nuosavybės kodavimas šiek tiek prarandant kokybę, išskirtinai grotuvai: Apple platinimo sistemos, taikančios AAC kodavimą, ir iPod ar iPhone grotuvai). Viena bendra apsaugos forma, pirmiausia skirta programinei įrangai ir žaidimams bei nemažam skaičiui internetinių leidinių, yra paremta skaitmeninės prieigos raktu, kuris pirkėjui išsiunčiamas, kai jis sumokėjo už vienetą ar prenumeratą už tam tikrą laikotarpį. Tokia sistema yra gana veiksminga ir jau plačiai taikoma.

3.6 Komitetas mano, kad iš esmės kompleksiška, sąveikios skaitmeninės DRM sistemos jau paseno; neabejotinai pageidautina iširti turinio platinimo prijungties režimu įvairių rinkos sektorių, kurie prisideda prie autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos, pirmiausia paremtos tam tikrais elgesio kodeksais ir tikroviškais verslo modeliais (*), raidą, o ne įgyvendinti vieną iš Europos iniciatyvų, kad laikina, sparčiai besikeičianti padėtis būtų įsprauta į griežtus rėmus.

3.7 Kalbant apie autorių teises ir gretutines teises, dabartiniai tarptautiniai susitarimai ir konvencijos yra teisinis pagrindas, kuris iš esmės yra bendras valstybėms narėms ir santykiams su trečiosiomis šalimis palaikyti. Nepaisant Bendrijos teisės, vis tik skirtumai išlieka. Pasiūlymas dėl „europinių autorių teisių“ savaime užtikrintų vidaus rinkos apsaugą visose valstybėse narėse, kai tik jos būtų pripažintos vienoje iš jų, ir užtikrintų vienodą apsaugą.

3.8 Interneto ir žinių visuomenės amžiuje gyvybiškai svarbu suderinti viešuosius ir privačius interesus. Autoriams ir platintojams būtina sąžiningai atlyginti. Skaitytojai, klausytojai ir naudotojai turi turėti galimybę tinkamai pasinaudoti teisėtai prieinamais kūriniais namuose, bibliotekose arba mokymui švietimo įstaigose.

3.9 Reikia pripažinti, kad kai kurių šalių baudžiamosios teisės sistema yra griežta, saugo autorių teises ir numato pernelyg dideles nuobaudas licencijos neturintiems asmenims, o naudojimo asmeniniais tikslais teisės ir autorių teisės apribotos. Nors interneto paslaugų teikėjams taikomi teisėtvarkos metodai gali praversti kovojant su terorizmu, jie yra neproporcingi ir gali pažeisti teisę į privatų gyvenimą pagal teisinę sistemą, kuri vienašališkai palanki platintojams. Galiausiai tokios rūšies teisės

(* Kadangi muzika internete parduodama už tą pačią kainą kaip ir CD parduotuvėse, gamintojai gauna pernelyg didelį pelną ir suinteresuotų šalių neskaitina ieškoti labiau tikroviškų modelių, kurie atsižvelgtų į realią kainą ir proporcingą pelno maržą.

aktai gali būti apskūsti Europos žmogaus teisių teismui Strasbūre, kuris prižiūri, kad būtų laikomasi teisių į privatų gyvenimą. Savo ruožtu ETT Liuksemburge ragina suinteresuotas šalis laikytis proporcingumo principo ir nustatyti pusiausvyrą tarp skirtingų teisių (*Promusicae* sprendimas).

3.10 Be to, kai kurios šalys, dažnai tos pačios, visų rūšių skaitmeninėms laikmenoms nustato mokestį laikydamos jas piratauti skirtomis priemonėmis, nepaisydamos jų numatytos paskirties. Nors toks mokestis dažnai vadinamas „mokesčiu kopijavimui asmeniniais tikslais“, iš jo gaunamos nemenkos pajamos, kurios dažnai pasidalijamos toli gražu neskaidriai. Toks principas, pagal kurį bet koks kopijavimas asmeniniais tikslais ar sąžiningam naudojimui priskiriamas tai pačiai kategorijai kaip ir bet kuris autorių teisių ir gretutinių teisių pažeidimas, yra itin netoleruojamas, kai kalbama apie sąžiningus IRT naudotojus, o jų yra labai didelė dauguma, ir bendroves, kurios tokį kopijavimą naudoja ne populiarioms dainoms ir žaidimams kopijuoti. Tokie mokesčiai turėtų būti bent jau proto dydžio ir proporcingi, atsižvelgiant į saugojimo laikmenų realią kainą (priešais pardavimo kainos, padalytos iš jo pajėgumo gigabita, santykinė dalis, nes saugojimo laikmenų kainodaros srityje buvo pastebėti dideli iškraipymai).

3.11 Įvairių suinteresuotų šalių teisės turi būti gerbiamos, bet lygiai taip pat turi būti laikomasi ir galiojančių direktyvų bei proporcingumo principo, kaip yra aiškiai nurodyta Teisingumo Teismo *Promusicae* sprendime ⁽⁹⁾.

4. Papildomos Komiteto pastabos

4.1 Komitetas pritaria nuomonei, kad sąveikumas, kuris yra labai svarbus laisvai konkurencijai, gali būti įgyvendintas tik tuo atveju, kai naudotojai gali naudoti bet kurį norimą prietaisą savo

⁽⁹⁾ 2008 m. sausio 29 d. TEISMO SPRENDIMAS (Didžioji kolegija).

Byla C-275/06,

Bylos perdavimas negalutiniam sprendimui priimti

Teismas (Didžioji kolegija) nusprendžia, kad:

„Tokioje situacijoje, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva), 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo, 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo ir 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių) neįpareigoja valstybių narių, užtikrinant veiksmingą autorių teisių apsaugą, numatyti pareigą pateikti asmens duomenis vykstant civiliniam procesui. Tačiau Bendrijos teisė reikalauja, kad perkeldamos tas direktyvas šios valstybės užtikrintų, jog bus vadovaujamosi tokiu jų aiškinimu, kuris leistų užtikrinti teisingą pusiausvyrą tarp skirtingų Bendrijos teisės sistemos saugomų pagrindinių teisių. Be to, įgyvendindamos minėtas direktyvas perkeliančias priemones valstybių narių valdžios institucijos ir teismai privalo ne tik aiškinti savo nacionalinę teisę taip, kad ji atitiktų šias direktyvas, bet ir nesivadovauti tokiu jų aiškinimu, kuris pažeistų minėtas pagrindines teises arba kitus bendruosius Bendrijos teisės principus, kaip antai proporcingumo principas.“

kūriniais skaityti. Ši problema gali būti išspręsta tik tuo atveju, kai kūriniai bus koduojami atviro šaltinio programa ir taps visuotinai prieinami. Visos DRM sistemos savaime užkerta kelią kūrinius skaityti bet kuriuo prietaisu, kompiuterine ar programine įranga, kuriai DRM leidėjas nesuteikė aiškios teisės. Iš esmės, DRM paremta uždarytų formatų paslaptimi, t.y. techninėmis specifikacijomis, kurios viešai neskelbiamos. Sistemos, kurioms DRM leidėjas nesuteikė leidimo ir nesertifiko, yra nekonkurencingos. Be to, dar nėra atviro šaltinio DRM. Tokiam sprendimui įgyvendinti prireiks sudėtingų abipusių licencijavimo sistemų ir daug kūrėjų gali būti išstumti iš rinkos, pavyzdžiui, dėl DRM netaikymo. Visas skaitmeninių kūrinių sektorius, įskaitant mokslines institucijas, mokslinių tyrimų centrus ir universitetus, ir nemokama kompiuterinė įranga bei turinys, sukurti turint alternatyvias licencijas, galėtų būti pašalinti iš bet kurios rinkos, kurioje leidžiami tik komerciniai kūriniai. Tai pasirodytų nesuderinama su informacine ir žinių visuomene, o Europa nori būti jos pradininke.

4.2 Nė vienas šis principas nėra patenkinamas, pavyzdžiui, importuojant darbus ir kūrinius iš trečiųjų šalių į Europą arba eksportuojant juos iš Europos. Dėl to bet kuri DRM programinė įranga turėtų būti suderinama ir su ta programine įranga, kuri taikoma išorės rinkose, kurios dažnai būna kur kas aktyvesnės audiovizualiniame sektoriuje. DRM sistemos atveria duris anti-konkurenciniams požiūriams ir bandymams vertikalčiai integruotis į daugialypės terpės sektorių. Apple iTunes, kuri taiko patentuotą DRM sistemą ir kodavimą, pavyzdys rodo, kad iš esmės naudotojai yra priversti naudoti iPod ar iPhone grotvą.

4.3 Jeigu atskleidžiama tik programinės DRM įrangos API (taikomųjų programų sąsaja), o ne visa šaltinio programa, kuri galėtų siek tiek dominti kai kuriuos tiekėjus, visuomet bus pavojus, kad tikrojo sąveikumo pasiekti nepavyks.

4.4 Piratai taip sparčiai randa būdus įveikti ar atkurti visas apsaugos sistemas, kad turinio teikėjai jau nebeįsitiki DRM sistemomis ir ieško naujų komercinių platinimo modelių, pavyzdžiui, iš anksto apmokėta prenumerata, klausymas nemokamai, tačiau mokestis už parsisiųdinimą, įskaitant reklamą, kt. Verčiau pasitikėti rinka nei priimti skubotus ir painius teisės aktus, kaip atsitiko Prancūzijoje, kai vienas po kito buvo keičiami teisės aktai, kuriuos teismai aiškino prieštaringai. Iki šiol pagrindinių įrašų kompanijų (muzikos pramonėje dominuoja penkios pasaulinės ir šešios ar septynios kompanijos — audiovizualiniame sektoriuje) lobizmas buvo svarbiausias veiksnys, lėmęs, kad kai kurios šalys atsisakė teisės į kopijavimą asmeniniais tikslais ir asmenų keitimąsi bylomis tarpusavyje nelaiko nusikaltimu. Prancūzijos pastarojo laikotarpio siūlomi teisės aktų projektai pakliuvo į pernelyg didelio reguliavimo pinkles.

4.5 Kaip Komitetas jau yra ne kartą teigęs ankstesnėse nuomonėse, baudžiamoji teisė turėtų būti taikoma tik klastojimui komerciniais tikslais (nusikalstamų organizacijų vykdoma gamyba ir platinimas). Kai kuriose valstybėse narėse, net ir viešose turgavietėse, labai lengva įsigyti piratinių programinės įrangos, muzikos ir vaizdo medžiagos kopijų. Europos

piratavimo pramonė tikrai yra, tačiau daugiausia kopijų atkeliauja iš Azijos. Pirmenybė turėtų būti teikiama nustatyti ir išaiškinti didelio masto klastojimą komerciniais tikslais ir plėtoti policijos ir teismų bendradarbiavimą, siekiant išardyti tarptautinius nusikalstamus tinklus.

4.6 Kalbant apie bylų keitimąsi, pirmiausia tarp paauglių, pirmenybė turėtų būti teikiama kampanijoms viešinti informaciją, kad autoriams (pirmiausia jiems, kuriems dažnai tenka mažiausia pajamų dalis) ir gamintojams būtina sąžiningai atlyginti bei ugdyti pilietiškumą.

4.7 Didelio masto keitimasis bylomis nebūtinai būna susijęs su autorių teisėmis apsaugotomis bylomis. Gali būti keičiamasi įvairiais nemokamais kūriniais (mokslinių tyrimų rezultatais, tyrimais ar darbais, dėl kurių išduotos licencijos nevaržomai kopijuoti ar platinti) ir jie gali būti skelbiami.

4.8 Tačiau Prancūzijoje pagal svarstomą teisės akto projektą būtų stebimas visas tinklas, o interneto naudotojų asmens duomenys būtų saugomi ilgai. Šie duomenys būtų priėmiami didžiausių įrašų kompanijų atstovams. Jeigu tokia sistema būtų realiai įgyvendinta, teisė prieiti prie tokių duomenų turėtų būti suteikta tik valdžios institucijoms, turinčioms atitinkamą teismo nutartį.

4.9 Teisė kopijuoti asmeniniais tikslais taptų išimtimi, nustatytus griežtus apribojimus, kurie būtų išdėstyti turinio pateikėjų „sutartyse“, vartojant sunkiai suprantamą žargoną, o tokių sutarčių nuostatos būtų nesuderinamos su bendra iš anksto neapgalvoto pirkimo praktika.

4.10 Iš esmės tik profesionalūs autoriai ir platintojai galėtų naudotis tokios pernelyg didelės teisinės apsaugos teikiama nauda, o atskiri gamintojai, nežinomi atlikėjai ar tie, kurie naudojami alternatyviomis licencijomis (yra apie penkiasdešimt licencijų rūšių, įskaitant GPL, LGPL, *creative commons*, kt.), nebūtų visiškai apsaugoti, nors šias licencijas, kurios nebūtinai yra nemokamos, reglamentuoja autorių teisės. Vienintelė teisės gynimo priemonė, kuria galėtų pasinaudoti šių teisių turėtojai, būtų teismo ieškinys už klastojimą, dėl kurio atsirastų didžiulė teisinė nelygybė tarp didelių tarptautinių platintojų ir mažų kompanijų ar pavienių asmenų.

4.11 Komitetas mano, kad pagrindinis teisės aktų principas turėtų būti *bone fide* vartotojų apsauga ir teisingas atlyginimas autoriams.

4.12 Apribojimai, nustatyti teisėtai įsigytų licencijų naudojimui ir didžiausių įrašų kompanijų atstovų galimybei prieiti prie asmens duomenų, kenkia numatytiems tikslams, nes „komerciniai“ klastotojai sugebės įveikti visas technines kliūtis ir užmaskuoti savo pėdsakus tinkluose. Bus galima prižiūrėti tik interneto vartotojų (teisėtą ar neteisėtą) keitimąsi bylomis nekomerciniais tikslais. Didelė tokio keitimosi bylomis yra neteisėta ir

su tuo turi būti kovojama priemonėmis, kurios tinka tokio didelio masto reiškiniui. Keleto „atgrasančių“ nuosprendžių ir jų viešo paskelbimo, kad tam tikri interneto vartotojai liautųsi užsiiminėję šia veikla, nepakaks, nes statistiškai galimybių sučiupti juos yra labai mažai ir, pavyzdžiui, neįsivokiant paauglių, kurie nesuvokia darą žalą savo mėgstamiems atlikėjams.

4.13 Jeigu interneto paslaugų teikėjai ilgą laiką saugos visų interneto vartotojų asmens duomenis, bus grubiai pažeistos teisės į privatų gyvenimą. Ar toks duomenų saugojimas yra gyvybiškai svarbus, kad būtų galima įgyvendinti autorių teises ir gretutines teises, o gal toks saugojimas yra neproporcingas, palyginti su numatytais tikslais? Ar tos teisės tokios jau tobulos, kad joms įgyvendinti reikia nuolat pažeisti visų interneto vartotojų teises į privatų gyvenimą?

4.14 Tokie saugomi duomenys, gal būt, gali būti panaudoti kovai su terorizmu, tačiau interneto vartotojai turi turėti teises garantijas į savo internetinio ryšio konfidencialumą. Tokia nuomone, vadovaujantis visuomeniniu interesu, vis tik galėtų suabejoti kuri nors institucija, gavusi tinkamą nurodymą konkrečiu tikslu, kuris griežtai išdėstytas teismo nutartyje.

4.15 Duomenis informacijos rinkimui ir analitiniais tikslais naudoti gali būti leidžiama tik esant tam tikroms sąlygoms, pirmiausia anonimiškumo. Antra vertus, vardinių bylų išorinių nuorodų kūrimas, vardinių duomenų rūšiavimas profiliavimo tikslais siekiant veiksmingesnio reklamavimo bei šių duomenų saugojimas ir jų susiejimas su reikšminių žodžių, kuriuos naudoja paieškos priemonės, sąrašas, ir kita jau taikoma praktika (ir kuri labiausiai naudinga pagrindiniams įrašų ženklams ir kitoms didelėms bendrovėms), turėtų būti uždrausta, nes visi šie reiškiniai pažeidžia privatumo reikalavimą.

4.16 Daugelyje šalių apmokestinamos visos duomenų laikmenos, nepaisant to, ar jos yra stacionarios ar kilnojamos, išskirtinei teisių turėtojų naudai (pirmiausia audiovizualinių kūrinių teisių), net ir tos laikmenos, kurių paskirtis yra kitokia. Pagal šią tvarką bet kuris skaitmeninės laikmenos naudotojas yra laikomas potencialiu piratu. Tam tikroms naudotojų kategorijoms, įskaitant kompanijas, turėtų būti taikomos išimtys. Antra vertus, plačiajuosčio ryšio paslaugų teikėjai, kurie tinklus vysto iš dalies dėl jų nelegalaus naudojimo, galėtų būti apmokestinti santykinai nedideliu mokesčiu, tačiau susiejant su srauto intensyvumu tarp atskirų asmenų, kad prisidėtų prie pajamų, gaunamų iš autorių teisių, ir naujo turinio propagavimo. Išskyrus išlaidų rinkimą ir persikirstymą, valstybės neturėtų pasisavinti pajamų, gaunamų iš šių mokesčių.

4.17 Teisių valdymo Skandinavijoje, pirmiausia Švedijoje, pavyzdžiui, turėtų būti teikiama pirmenybė, palyginti su naujais Prancūzijos teisės aktais ir projektais, kurie nėra darnūs ir neįtikina, kad taip padedama jauniems atlikėjams ir mažoms bei vidutinėms įmonėms.

4.18 Praėjus protingos trukmės laikotarpiui, kurio metu būtų garantuojamos išimtinės teisės, pasaulinė sistema galėtų pradėti funkcionuoti, kaip yra Švedijoje.

4.19 Diskusijų dėl direktyvos projekto dėl intelektinės nuosavybės teisių metu (IP-LAP: intelektinės nuosavybės, literatūros ir meno kūrinių nuosavybės ir kitos gretutinės ar *ad hoc* teisės, kurios ES yra pripažįstamos ir saugomos), Komitetas ragina laikytis tvirto, tačiau nuosaikaus požiūrio kovojant su klastojimu komerciniais tikslais.

4.20 Savo ruožtu, sutartyje dėl intelektinės nuosavybės teisių PPO perspėjo dėl teisių turėtojų piktnaudžiavimo, kurie galėtų riboti konkurenciją ir neatsižvelgti į viešus interesus.

4.21 „Intelektinės nuosavybės teisių apsauga ir užtikrinimas turėtų prisidėti prie technologinių inovacijų skatinimo ir technologijų perdavimo bei platinimo, duoti abipusę naudą technologinių žinių kūrėjams ir vartotojams tokiu būdu, kuris skatintų

socialinę bei ekonominę gerovę ir subalansuotų teises ir pareigas“.

4.22 Principai: ... „2. Kad būtų užkirstas kelias teisių turėtojų piktnaudžiavimui intelektinės nuosavybės teisėmis arba praktikai, nepagrįstai ribojančiai prekybą ar darančiai neigiamą poveikį tarptautiniam technologijų perdavimui, gali būti reikalingos atitinkamos priemonės su sąlyga, kad jos atitiktų šios Sutarties nuostatas“.

4.23 Pirmiau pateiktos Komiteto pastabos, kurios jau įrašytos 2003 m. spalio 29 d. ⁽⁶⁾ EESRK nuomonėje dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl priemonių ir procedūrų intelektinės nuosavybės teisių gynimui užtikrinti, atitinka TRIPS tikslus (7 straipsnis) ir pagrindinius principus (8 straipsnio 2 dalis): jos turėtų būti įtrauktos į direktyvos konstatuojamąją dalį, nes galimos nuobaudos negali būti visiškai nesusijusios su materialiąja teise ir negalima ignoruoti, kai teisių turėtojai piktnaudžiauja IP-LAP teisėmis ⁽⁷⁾.

2008 m. rugsėjo 18 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁶⁾ OLC 32, 2004 2 5, p. 15.

⁽⁷⁾ TRIPS sutartis, kuri yra 1994 m. balandžio 15 d. Marakeše pasirašytos Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) steigimo sutarties I C priedo dalis, kuri buvo patvirtinta 1994 m. gruodžio 22 d. Tarybos sprendimu 94/800/EB dėl daugiašalių derybų Urugvajaus raundo (1986–1994) priimtų susitarimų patvirtinimo Bendrijos vardu jos kompetencijai priklausančių klausimų atžvilgiu (OL L 336, p. 1), pavadinta „Intelektinės nuosavybės teisių gynimas“. Šioje dalyje yra 41 straipsnis (1 ir 2 dalys): „Valstybės narės užtikrina, kad intelektinės nuosavybės teisių užtikrinimo tvarka, numatyta šioje Sutarties dalyje, būtų apibrėžta jų įstatymuose taip, kad būtų leidžiama imtis efektyvių veiksmų prieš kiekvieną šioje Sutartyje numatytą intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo veiksmą, įskaitant operatyvias priemones pažeidimų išvengti ir priemones, kurios sulaikytų nuo tolesnių pažeidimų. Ši tvarka turi būti taikoma taip, kad nebūtų sukuriamos kliūtys teisėtai prekybai ir kad būtų numatytos protekcinės priemonės nuo piktnaudžiavimo ja.“